

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова – М. : Сов. энциклопедия, 1969. – 607 с.
2. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соц. диференціація української мови / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 464 с.
3. Федорів М. Л. Про особливості комп'ютерного дискурсу / М. Л. Федорів // Наукові записки Національного університету “Києво-Могилянська академія”. – К. : Видавничий дім “КМ Академія”, 2003, – Т. 22. (Ч. I) : Гуманітарні науки. – С. 32–42.

Наталія Кришталь

*ст. викладач кафедри іноземних мов
Полтавського державного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

Наталія Жук

*магістрантка психолого-педагогічного факультету
Полтавського державного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

Марина Софієнко

*магістрантка психолого-педагогічного факультету
Полтавського державного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ

Зміни, що відбуваються в усіх сферах українського суспільства, зумовлюють необхідність удосконалення системи освіти. Освіта потребує глибокого та високоякісного реформування. Становлення і реформування освіти у ФРН протягом тривалого часу привертає увагу дослідників. Різноманітним аспектам діяльності системи освіти присвячено низку досліджень у німецькій педагогіці (Б. Амбрустер, К. Бауер, М. Бьонш, В. Гаммель, І. Гербарт, Д. Герман, Г. Гох, Р. Зігмунд, І. Кауфман, Г. Кершенштайнер, В. Кессель, Т. Мельхорн, Е. Міттельштайнер, К. Нойман, Г. Нойнер, Е. Нойгаус, Ф. Паульсен). У них висвітлюються головні напрямки та організаційні засади діяльності вищих шкіл Німеччини, окреслено її специфіку. Вагомий внесок у вивчення широкого спектру питань, пов'язаних з особливостями навчального процесу, зробили А. Циганов, А. Довгун, В. Бекетова. Питання освіти Німеччини вивчали педагоги України і Росії, зокрема, Є. Воробйов, Б. Вульфсон, В. Давидов, В. Єлманова, М. Кольчугіна, К. Корсак, З. Малькова, А. Піскунов, Л. Пуховська, Є. Соколов та інші. Деякі аспекти досліджуваної проблеми висвітлені в працях, у яких аналізується сучасна система педагогічної освіти ФРН (Н. Абашкіна, Х. Бауман, Е. Зеер,

О. Локшина).

Система освіти Німеччини представляє собою класичну структуру, що складається з початкової, середньої і вищої школи. На всіх рівнях цієї структури представлені як державні, так і приватні навчальні заклади, хоча кількість останніх незначна. Держава гарантує всім громадянам одержання обов'язкової середньої освіти, тому навчання у державних початкових і середніх школах є безкоштовним. У більшості випадків безкоштовним є й навчання у державних університетах. Керуючими органами системи освіти є Постійна конференція міністрів освіти і культури земель ФРН і Конференція ректорів навчальних закладів Німеччини.

На рівні земель керівництво навчальним процесом здійснюють земельні профільні міністерства, які також затверджують підручники для використання у місцевих. У кожній із земель діє свій закон про освіту, складений на основі "рамкового" федерального закону. Основні риси сучасної системи освіти у Німеччині сформувався у період Веймарської республіки (20-ті роки), коли відбувся поділ середньої школи на повну народну школу, реальну школу і гімназію. До початку 1950-х років навчання у реальній школі і гімназії було платним [6, с. 327].

Мережа дошкільних дитячих закладів у Німеччині розвинена слабо. Дитячі садки в основному знаходяться у приватній власності, їх відвідують діти віком від трьох до п'яти років.

Навчання у початковій школі (Grundschule) у Німеччині починається у шестирічному віці й триває протягом чотирьох-шести років. У перших двох класах немає дисциплінарної структуризації – базові знання з математики, німецької мови, краєзнавства, музики і релігії викладаються комплексно, в рамках одного навчально-виховного курсу. Як правило, початкові класи існують в рамках структури середньої школи (Allgemeineschule), де учні, які отримали початкову освіту, продовжують навчальний курс, власне, у середній школі (з 10-12 до 16 років) і середній профільній школі (з 16 до 19 років). Середня профільна школа, що завершує повний курс середньої освіти є одночасно і підготовчим етапом до університету.

У Німеччині наявні також профільні школи, які дозволяють отримати закінчену професійну освіту (аналог нашого поняття "середня спеціальна освіта") і влаштуватись на роботу за спеціальністю. Загальна тривалість повного курсу середньої освіти у Німеччині (початкова і профільна школи включно) складає 13 років. Починаючи з середньої школи, вводиться багатоваріантність освіти: учні,

окрім вивчення базових предметів, мають право самостійно обирати додаткові навчальні дисципліни [7;49].

Заклади середньої освіти ФРН поділяються на п'ять основних типів: гімназія, реальна школа, головна школа, професійна школа і загальна школа. Найпрестижнішим типом середньої школи є гімназія (Gymnasium), диплом якої дозволяє без вступних іспитів вступити на більшість факультетів університету. Як правило, гімназії спеціалізуються на гуманітарній освіті.

Реальна школа (Realschule) також має достатньо високий статус і дає професійну освіту в галузі обслуговування, торгівлі та державної служби. Високий бал, отриманий за результатами навчання у реальній школі, дозволяє вступити до старшого класу гімназії, а потім – до університету.

Головна школа (Hauptschule) призначена, в основному, для учнів, які не планують продовження своєї освіти в університеті.

Професійна школа (Professionalschule) також орієнтована переважно на учнів, які прагнуть оволодіти тією чи іншою робітничою професією і не планують отримувати вищу освіту.

Загальна школа поєднує різні особливості гімназій і реальних шкіл, що дозволяє одержувати одночасно гуманітарну і технічну освіту. Учні загальних шкіл, які склали іспити за програмою гімназії, отримують можливість вступити до університету.

Серед кожного з п'яти типів середніх шкіл Німеччини, представлені як денні школи, так і школи-інтернати, в яких учні можуть проводити цілий день або цілий навчальний тиждень. В останні роки у ФРН намітилася тенденція до збільшення частки учнів гімназій і реальних шкіл за рахунок зменшення кількості учнів середніх навчальних закладів інших типів.

У Німеччині встановлено загальні стандартні правила вступу до вищих навчальних закладів. Певною мірою, допуском до навчання в університеті є диплом (Abitur), який видається за результатами навчання у гімназії або в загальній школі за програмою гімназії. Для здобуття цього диплому випускникам шкіл необхідно скласти іспити з чотирьох основних предметів. Відповідність освітньому стандарту, зафіксованому у дипломі (Abitur), дозволяє вступити до університету без іспитів. Кілька років тому деякі престижні університети зробили виняток із цього правила – під час вступу на ряд факультетів (особливо на медичний) абітурієнту необхідно скласти вступні іспити і взяти участь у конкурсі.

Реформа вищої освіти у Німеччині, пов'язана з об'єднанням країни у 1991 році і спричиненою цим необхідністю уніфікації осві-

тніх стандартів, призвела до того, що диплом (Abitur) перестав розглядатися як безумовна гарантія якості вищої освіти. Найближчим часом прогнозують подальше зростання кількості німецьких ВНЗ, що практикують систему конкурсного відбору серед абітурієнтів.

Головним принципом вищої освіти у Німеччині є “академічна свобода” – система, що дозволяє будь-якому студенту самостійно визначати перелік дисциплін, які увійдуть до його диплому. Система вищої освіти у ФРН також має на увазі поєднання навчального процесу з науковими дослідженнями. Ці особливості визначають графік навчального процесу в університетах: кожний семестр складається з лекційних періодів (14–20 тижнів) і не лекційних, під час яких студент займається самостійною науковою роботою.

Система вищої освіти ФРН об’єднує 326 навчальних закладів, переважна більшість яких є державними (недержавні вузи зобов’язані мати державну ліцензію для викладання). Основу системи складають університети (Universitaet) і прирівняні до них ВНЗ (загальна кількість – 78): класичні університети (факультети медицини, гуманітарних і природничих наук, теології, соціології, економіки, сільського і лісового господарства, інженерії), технічні університети (Technische Universitaet) (інженерія), загальні університети (Gesamthochschulen) (спеціальна професійна освіта і наукові дослідження), педагогічні інститути (Paedagogische Hochschulen), медичні коледжі, філософсько-теологічні і церковні коледжі (Theologische Hochschule), коледж спорту. До числа ВНЗ не університетського типу належать професійні вищі школи (Fachhochschulen) (професійна освіта у галузі бізнесу, економіки, сервісу, сільського господарства і прикладного мистецтва) і коледжі мистецтва (Kunsthochschule і Musikhochschule) [3].

Найбільш відомим і престижним вищим навчальним закладом Німеччини є Гейдельберзький університет (заснований у 1386 році за зразком Паризької Сорбонни). Він розташований у невеликому місті Гейдельберзі за 60 кілометрів від Франкфурта-на-Майні. З XIX сторіччя Гейдельберг має репутацію найкращої в Європі школи юриспруденції. Серед викладачів цього університету були філософи Гегель і Ясперс, хімік Геймгольц, вісім лауреатів Нобелівської премії. У межах Гейдельберзького університету є 15 факультетів – біології, хімії і біохімії, медицини, права, філософії, східних мов, сучасних мов, політичних наук, спорту і здоров’я та інші. При університеті відкрито ряд спеціалізованих дослідних центрів, зокрема, Інститут Південної Азії і Гейдельберзький інститут ядерної фізики імені Макса Планка. Іноземні студенти складають близько 12% від загальної кількості.

кості студентів (25 тисяч) Гейдельберзького університету. Друге місце у рейтингу німецьких університетів займає розташований у Мюнхені університет Людвіга-Максимиліана (заснований у XV сторіччі). Цей ВНЗ відомий найбільшим у Європі медичним факультетом. Крім нього, університет об'єднує 19 факультетів. Загальна кількість студентів мюнхенського університету – 44 тисячі осіб.

Середня тривалість навчання у вищому навчальному закладі ФРН складає п'ять років, хоча зустрічаються вузи з чотирьох або шестирічним курсами. Максимальна тривалість курсу вищої освіти у Німеччині складає десять років. Зарахування у ВНЗ ФРН відбувається двічі на рік: весною, перед літнім семестром, і восени, перед зимовим семестром. Перед вступом до ВНЗ, в яких прийнятий набір на конкурсній основі, абітурієнти можуть пройти навчання на платних підготовчих курсах. Результати навчання протягом семестру відображаються в залікових балах, які присуджуються студенту після кожної сесії. Університетський курс поділений на два етапи: базовий (3–4 семестри), за результатами якого присвоюється ступінь ліценціата (Vordiplom-Переддиплом), і основний (4–6 семестрів), за результатами якого присвоюється ступінь магістра (Magister Artium) (студенти технічних спеціальностей замість цього ступеню отримують диплом спеціаліста).

Крім закінчення основного курсу університету, випускник повинен захистити дипломну роботу або дисертацію. Державний диплом, що видається університетами і прирівняними до них вищими навчальними закладами Німеччини, дає право працювати за спеціальностями, що потребують вищу освіту. Після одержання державного диплома і ступеня магістра випускники німецьких ВНЗ можуть скласти іспит або захистити дисертацію на ступінь доктора (Doctorate). Такий ступінь можуть отримати лише ті студенти, які мали викладацьку практику і склали попередні кваліфікаційні іспити. Іноземні студенти навчаються у ФРН на рівних умовах з громадянами Німеччини, тобто, навчання у державних ВНЗ є для них безкоштовним (у тому числі, у випадку другої вищої освіти). Ряд німецьких фондів і організацій (наприклад, Фонд Олександра фон Гумбольдта, Фонд імені Конрада Аденауера, Фонд імені Фрідріха Еберта, Товариство Макса Планка, Німецьке науково-дослідне товариство) надає вітчизняним та іноземним студентам і вченим спеціальні стипендії для проведення наукових досліджень і підвищення академічної кваліфікації. На відміну від німецьких абітурієнтів, іноземці під час вступу до вишів ФРН повинні скласти обов'язковий іспит із німецької мови (DSH-Pruefung).

Німеччина розвинула справжню систему “виховання культури”, яка задовольняє суспільство. Однією з ознак важливості освіти є безпосередня участь батьків у процесі навчання дітей та створення багатьох комітетів, що контролюють якість освіти [4, с. 5]. Для існування системи освіти, подібної до німецької, потрібно, щоб соціально-економічна структура суспільства визначила важливість системи освіти. Для Німеччини високий рівень освіти – запорука успіху в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баль Г. О. Психолого-педагогічні засади гуманізації освіти / Г.О Баль // Освіта і управління. – 1997. – № 2. – С. 15–18.
2. Блинов В. М. История становления и развития профессионально-педагогической подготовки учителя в Германии / В. М. Блинов. – Владимир : ГПУ, 2001. – 141 с.
3. Геймер Х. Система высшего образования в Германии – камо рядєши. Реформи и инициативы для XXI века / Х. Геймер, Р. Геймер // Образование и наука. – 1999. – № 2-3. – С. 39–46.
4. Кашуба О. М. Нове осмислення проблеми планування навчального процесу початкових шкіл ФРН / О. М. Кашуба // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія : педагогіка. – 2000. – № 2. – С. 129–132.
5. Кашуба О. М. Організація навчального процесу в початкових школах Німеччини / О. М. Кашуба – Тернопіль : Ліком, 1998. – 121 с.
6. Коваленко Ю. И. Профессиональное образование в ФРГ / Ю. И. Коваленко. – М. : Высшая школа, 1988 – 260 с.
7. Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних валіфікацій і дипломів / К. В. Корсак – К. : МАУП, 1997. – 186 с.
8. Левченко Т. І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах / Т. І. Левченко. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 512 с.
9. Писарева Л. И. Тенденции развития современной школы ФРГ / Л. И. Писарева // Педагогика. – 1991. – № 2. – С. 47–55.

Дмитро Кузнєцов

*студент фізико-математичного факультету
Полтавського державного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АМЕРИКАНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО СЛЕНГУ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Найбільші труднощі при перекладі сленгових одиниць полягають в тому, що молодіжний – а отже й студентський – сленг є найрухомішим шаром лексики. Багато лексичних одиниць сленгу швидко виходять із вживання, тому словники навіть не встигають їх зареєструвати.